

Педагогічна мапа Києва:

Вулиця Юрія Шевельова

Оксана Матвійчук

5

ЛИСТОПАДА '24

ПОЧАТОК О 15:30

ЮРІЙ ШЕВЕЛЬОВ

(1908-2002),
славіст-мовознавець,
історик української літератури,
літературний і театральний критик,
педагог

ВЕБІНАР

«ПЕДАГОГІЧНА МАПА КИЄВА:
ВУЛИЦЯ ЮРІЯ ШЕВЕЛЬОВА»

5

Завтра о о 15:30

Вебінар «Педагогічна мапа Києва: вулиця Юрія Шевельова»

Онлайн-подія

Біографія та творчий шлях

Основні факти з біографії

Юрій Володимирович Шевельов народився 17 грудня 1908 р. у Харкові. Батько і матір походили з шляхетних московських родин етнічних німців. Батько Шевельова, Володимир Шнайдер, монархіст і генерал-майор російської імператорської армії. Мати Шевельова, Варвара Медер, пізніше змінила місце народження сина у документах на місто Ломжу (Польща), щоб унеможливити перевірку соціального походження сина органами більшовицької влади. 1931 р. закінчив Харківський університет (тоді Педагогічний інститут професійної освіти). 1939 р. захистив кандидатську дисертацію під керівництвом Л. Булаховського. Працював викладачем, потім доцентом Інституту журналістики (1933 — 1939) і Харківського університету (1939 — 1943). У 1930-ті рр. Олесь Гончар був студентом Шевельова. Під час німецької окупації Харкова дописував до місцевої газети «Нова Україна» —

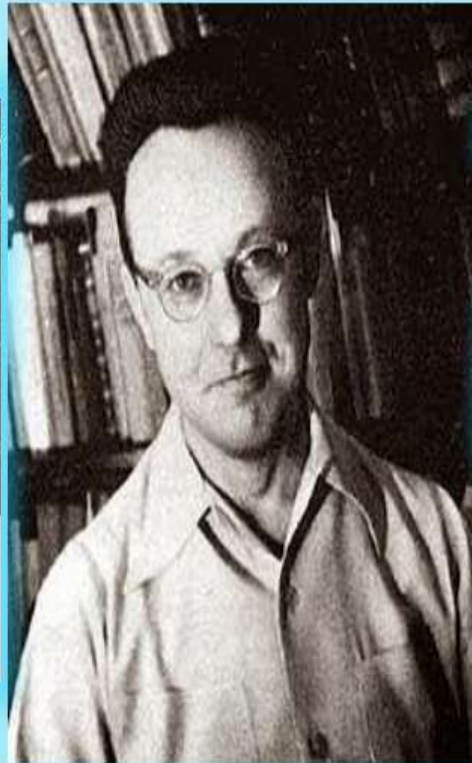
Український
Вільний
Університет
у Мюнхені

- 1943 р. виїхав до Львова, де співпрацював із часописом «Наші дні», написав книгу «Внесок Галичини у формування української літературної мови», працював над підготовкою нім.-укр. правничого словника, який не був завершений.
- Восени 1944 р. Шевельов переїхав до Німеччини. Доцент слов'янської філології Українського вільного університету (1946–1949). У 1949 р. захистив докторський науковий ступінь. Підготував книгу «Нарис сучасної української літературної мови». Активний учасник та заступник голови об'єднання українських письменників МУР у Німеччині (1945 — 1949).
- За запрошенням німецького славіста Макса Фасмера Юрій Володимирович дістав позицію лектора російської і української мов у Лундському університеті (Швеція, 1950 — 1952). В 1952 — 1954 працював в Гарвардському університеті (США). Засновник об'єднання українських письменників «Слово» в 1954 р. Через конфлікт з Романом Якобеєм переїхав до Колумбійського університету (Нью-Йорк, 1954 — 1977). Член Дирекції міжнародного матеріалу нової словникової (1958–1959). Президент УРАП у США

Педагогічна діяльність

Викладав в Харківському інституті журналістики (1938-1939) і Харківському університеті (1939-1943).

Працював в Українському вільному університеті в Мюнхені (1946-1949), Лундському (Швеція, 1950-1952), Гарвардському (США, 1952-1954), Колумбійському (США, 1954-1977) університетах.

COLUMBIA UNIVERSITY
IN THE CITY OF NEW YORK

Ушанування пам'яті

7 грудня 2018 року на державному рівні в Україні відзначено пам'ятну дату — 110 років з дня народження Юрія Шевельова (

Проект “Гід по Шевельову”

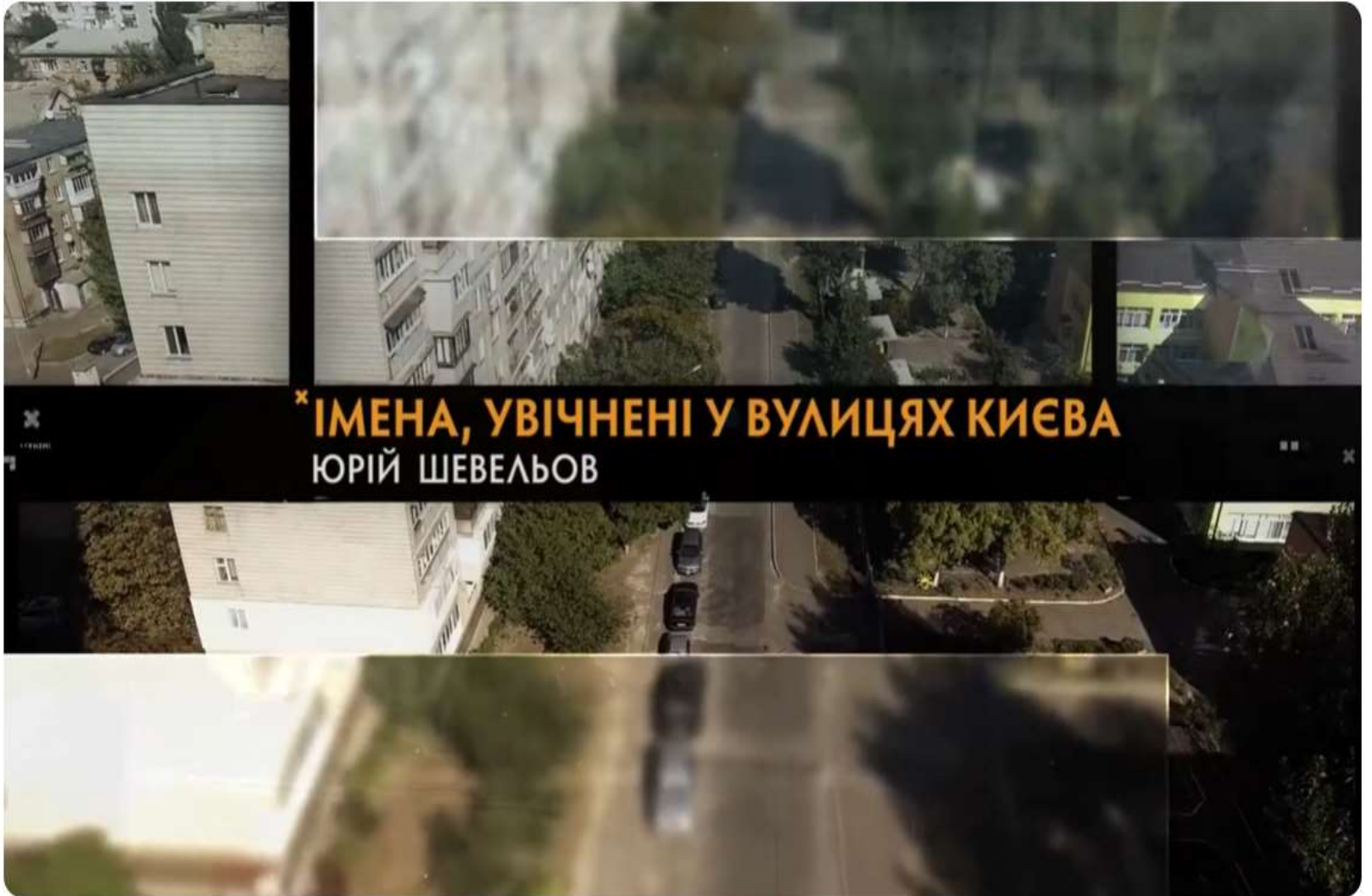

“Шевельов був взірцем “системного мислителя”, останнього такого мислителя в українській сучасній інтелектуальній історії. Що я маю на думці, називаючи його “системним мислителем”? Отож, усі його погляди, незалежно від того, чи вони стосувалися мовознавства, чи культурології, чи історії ідей, чи історії, складались у цілість, включно з його біографією, виборами, особистістю. Шевельов виконував багато ролей: був мовознавцем, свідком історії, свідком звершень українського “розстріляного відродження”, літературним критиком, мислителем. Але все його життя “скріплювала” Україна, все воно було мудрим служінням українській культурі. Він був напрочуд вразливий на будь-які прояви глупоти, хамства, зокрема інтелектуального. Почуваючись “боржником” митців і мислителів “розстріляного відродження”, він усе життя присвятив поверненню пам’яті про те, чим була культура, яку вони творили”.

У ЦЬОМУ БУДИНКУ
У 1915-1943 РОКАХ ЖИВ ВИДАТНИЙ
ФІЛОЛОГ, МОВОЗНАВЕЦЬ-СЛАВІСТ,
ЛІТЕРАТУРОЗНАВЕЦЬ, УКРАЇНСЬКИЙ
КУЛЬТУРНИЙ І НАУКОВИЙ ДІЯЧ

Шевельов Юрій Володимирович
/Юрій Шерех

Вул. Юрія Шевельова

Ресурси про Юрія Шевельова

ПРО БІБЛІОТЕКУ   НОВИНИ   ЧИТАЧАМ   РЕСУРСИ   БІБЛІОТЕКАРЯМ

02.12.2018 | Юрій Шевельов: життя як текст Книжки, дослідження, інтелектуальна спадщина. До ювілею видатного вченого

Юрій Шевельов: життя як текст Книжки, дослідження, інтелектуальна спадщина. До ювілею видатного вченого

22 грудень 2018

Поділитися: [Share page with AddThis](#)

Дата події: 20-12-2018

У [виставці з нагоди ювілею українців](#) розгорнуто виставку, присвячену книжкам, дослідженням і загалом інтелектуальному спадку Юрія Шевельова, квінцесій рік якого (110-а річниця з дня народження) вперше відзначиться в Україні на державному рівні.

Юрій Володимирович Шевельов (1908–2002) – видатний сучасний учений-гумантарій, українець німецького походження. Активний учасник наукового та культурного життя української еміграції, професор Гарвардського і Колумбійського університетів, почесний член української Академії наук, лауреат Національної премії України ім. Т.Г. Шевченка (2000), почесний доктор університету Альберти (Канада, 1983), Лундського університету (Швеція, 1984), почесний професор Національного університету «Києво-Могилянська академія» (1992), Харківського Національного університету ім. В. Каразіна (1999).

Основну частину життя Ю. Шевельов прожив у Європі та Америці. В Україні до 1990-го року його ім'я було заборонено, адже офіційна радянська ідеологія звинувачувала його в колабораціонізмі (співпраці з німцями під час Другої світової війни) і в буржуазному націоналізмі. Тому його праці та інтелектуальна спадщина почали входити в науковий обіг в Україні з початком незалежності.

Юрій Шевельов – один з найвизначніших представників української інтелектуальної еліти в еміграційному середовищі ХХ століття, що надав нових вимірів українознавству як культурологічному дискурсу його постаті і внесок у розбудову української науки актуалізована ним у зв'язку з відзначеннями 100-річчя Академії наук.

Знавець багатьох мов, Шевельов писав свої дослідження українською, англійською, німецькою, російською, польською, французькою мовами. Працював у різних галузях – історії слов'янських мов, дослідженнях писемних пам'яток, соціолінгвістики, літературознавства, культурології та ін.

Важливою ділянкою шевельовознавства є біографія праць вченого. На виставці представлено одну з перших таких біографій Я. Гурка (Мюнхен, 1971), а також одну з останніх – А. Даниленка та П. Чабана (Нью-Йорк, 1998), яка містить 872 позначки. Нині вона вже значно доповнена, зокрема в напрямку О. Заблужко.

Пошук...

[Про Інститут](#)   [Нормативно-правові акти](#)   [Результати](#)   [Для громадськості](#)   [Пресцентр](#)   [Контакти](#)

[Головна](#)   [Історичний календар](#)   **Грудень**   17   [Народився Юрій Шевельов \(Шерех\)](#)

Народився Юрій Шевельов (Шерех)

1908, 17 грудня – в Харкові народився Юрій Володимирович Шевельов (псевдоніми – Юрій Шерех, Григорій Шенчук та інші), вчений-славіст, мовознавець, літературознавець, педагог.

Повстання із родини єврейських інженерів. Батько, Володимир Шнайдер, генерал-майор російської імператорської армії, з початком Першої світової війни змінив прізвище на Шевельов.

Закінчив Педагогічний інститут професійної освіти у Харкові (1931). Викладав в Харківському інституті журналістики (1938-1939) і Харківському університеті (1939-1943).

Прекраснодушність посеред жахиття. Юрій Шевельов і його спогади

Хоча назва спогадів Шевельова починається з "Я — мене — мені...", у них, крім самого автора, є й сила інших героїв, що ховаються за скромним продовженням "(і доокруги)". На сторінках тільки першого тому спогадів таких персонажів налічується 336.

15 СІЧНЯ 2019

Сергій Вакулєнко

Голова Харківського історико-філологічного товариства, кандидат філологічних наук, доцент.

Спогади Юрія Шевельова, вперше оприлюднені в другій половині 2001 року, стали й не стали тоді сенсацією в інтелектуальному житті України. Авторова приятелька Оксана Забужко, аж у червні 2002 року допавшись до цього "двоєтомника" в Нью-Йорку, читала його вечорами й відкривала, за її словами, незнамого собі Шевельова: "ху, конспіратор!" — ахала раз у раз".

Наприклад, тільки з цих спогадів вона довідалася, що Шевельов народився з німецьким прізвищем Шнейдер, а мати його з дому мала так само німецьке прізвище Медер. З того ж джерела врешті стало відомим справжнє місце народження Шевельова: Харків (а не польська Ломжа, що її називано в усіх дотогочасних довідкових виданнях).

Охочих знати більше про Шевельова під ту пору не бракувало; його постать

"Українську землю ґрунтовно розчищали від творчих людей, від традиції, від книжок": ким був Юрій Шевельов (Шерех)

Олесь Котубей-Геруцька

13 вересня, 09:09

